

Европейска
комисия

Вашите права на социална сигурност

в Словения

Информацията, предоставена в настоящия наръчник, е подготвена и актуализирана в тясно сътрудничество с националните кореспонденти на Системата за взаимно информиране за социалната закрила (MISSOC). Повече информация за мрежата MISSOC е достъпна на адрес: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=bg&catId=815>

Настоящият наръчник предоставя общо описание на режима на социална сигурност в съответните държави. Допълнителна информация можете да получите от други публикации на Системата за взаимно информиране за социалната закрила (MISSOC), които са достъпни на горепосочената интернет страница. Също можете да се свържете с компетентните органи и институции, посочени в приложение към настоящия наръчник

Европейската комисия и всички лица, действащи от името на Комисията, не носят отговорност за ползването на информацията, която се съдържа в настоящата публикация.

СЪДЪРЖАНИЕ

Глава I: Въведение, организация и финансиране	5
Въведение.....	5
Организация на социалната закрила.....	6
Финансиране.....	6
Глава II: Здравни грижи	7
Кога имате право на здравни грижи?	7
Какво е покритието?	7
Как се осъществява достъпът до здравни грижи?	7
Глава III: Парични обезщетения за болест	9
Кога имате право на парични обезщетения за болест?	9
Какво е покритието?	9
Как се осъществява достъпът до парични обезщетения за болест?.....	10
Глава IV: Обезщетения за майчинство и бащинство	11
Обезщетения за майчинство и бащинство.....	11
Какво е покритието?	11
Как се осъществява достъпът до обезщетения за майчинство и бащинство?	13
Глава V: Обезщетения за инвалидност.....	14
Кога имате право на обезщетения за инвалидност?	14
Какво е покритието?	14
Как се осъществява достъпът до обезщетения за инвалидност?	16
Глава VI: Пенсии и обезщетения за старост	17
Кога имате право на обезщетения за старост?	17
Какво е покритието?	17
Как се осъществява достъпът до обезщетения за старост?.....	18
Глава VII: Обезщетения за преживели лица	19
Кога имате право на обезщетения за преживели лица?	19
Какво е покритието?	20
Как се осъществява достъпът до обезщетения за преживели лица?.....	21
Глава VIII: Обезщетения при трудови злополуки и професионални болести.....	22
Кога имате право на обезщетения за трудови злополуки и професионални болести?	22
Какво е покритието?	22
Как се осъществява достъпът до обезщетенията за трудови злополуки и професионални болести?	23
Глава IX: Семейни обезщетения	24
Кога имате право на семейни обезщетения?	24
Какво е покритието?	25
Как се осъществява достъпът до семейни обезщетения?	26
Глава X: Безработица	27
Кога имате право на обезщетения за безработица?.....	27
Какво е покритието?	27
Как се осъществява достъпът до обезщетения за безработица?	28
Глава XI: Минимални средства	29
Кога имате право на обезщетения във връзка с минимални средства?.....	29
Какво е покритието?	29
Как се осъществява достъпът до обезщетения за минимални средства?.....	30
Глава XII: Дългосрочни грижи.....	31
Кога имате право на дългосрочни грижи?.....	31
Какво е покритието?	32
Как се осъществява достъпът до дългосрочни грижи?	33

Приложение: Полезни адреси и интернет страници34

Глава I: Въведение, организация и финансиране

Въведение

Системата за социална сигурност на Словения обхваща социално осигуряване, семейни обезщетения и схемата за социална помощ. Схемите за социална сигурност включват задължително осигуряване за пенсия и за инвалидност, задължително здравно осигуряване, осигуряване за безработица и осигуряване за закрила при отглеждане на дете. Те са задължителни за всички заети лица и за самостоятелно заетите лица. Системата се финансира от вноските за социално осигуряване, плащани от служителите и работниците.

Задължително осигуряване за пенсия и инвалидност

Задължителното осигуряване за пенсия и за инвалидност покрива рисковете от старост, инвалидност, помощ за асистиране и за придружител, физическо увреждане и смърт. То е задължително за заети лица, самостоятелно заети лица, селски стопани и някои други категории лица, заети в специфични дейности. То се администрира от само една агенция, Института за пенсионно осигуряване и осигуряване за инвалидност на Словения (*Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije*), който функционира чрез централен офис в Любляна, регионални звена и офиси на местни клонове. Неговият съвет на директорите включва представители на правителството, професионалните съюзи, асоциациите на работодателите и пенсионери, представител на лицата с увреждания в резултат на производствени злополуки, както и служители на института.

Задължително здравно осигуряване

Лицата, осигурени в рамките на схемата за задължително здравно осигуряване, имат право на медицински обезщетения в натура (за здравеопазване) и на парични обезщетения, включително парични обезщетения за болест, еднократна помощ при смърт, (частично) възстановяване на разходите за погребение и възстановяване на разходите за лечение извън територията на Словения. Системата покрива заети лица, самостоятелно заети лица, селски стопани, получатели на обезщетения за социална сигурност (включително пенсионери) и други лица, пребиваващи в Република Словения, както и членовете на техните семейства. Институтът за здравно осигуряване на Словения (*Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije*) е единственият доставчик на задължително здравно осигуряване. Той работи чрез регионални звена и офиси на местни клонове. Неговият съвет на директорите е съставен от представители на работодателите и на осигурените лица.

Налице е възможност за доброволно допълнително здравно осигуряване (осигуряване за съвместно плащане) за медицински обезщетения, които не са изцяло покрити от задължителното осигуряване.

Осигуряване за безработица

Схемата за осигуряване за безработица гарантира плащането на обезщетения за безработица. Службата по заетостта на Словения (*Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje*) поддържа мрежа от регионални звена и служби по заетостта. Нейният съвет на директорите включва представители на работодателските

организации и на професионалните съюзи, представители на служители на службата, както и на правителството.

Осигуряването за безработица обхваща също възстановяването на разходите за транспортиране и преместване и гарантира правото на здравеопазване и покритие на осигуряване за пенсия и за инвалидност. Прилагането на тези две права се урежда от специални разпоредби.

Осигуряване за закрила при отглеждане на дете

Осигуряването за закрила при отглеждане на дете покрива отпуска за отглеждане на дете (отпуск по майчинство, за гледане на дете, гледане на малко дете от бащата и осиновяване) и родителските обезщетения (обезщетения за майчинство, гледане на дете, гледане на малко дете от бащата и осиновяване) за заети лица, самостоятелно заети лица, селски стопани и определени други категории лица в Република Словения. Системата работи посредством 62 регионални Центъра за социално дело (*centri za socialno delo*).

Семейни обезщетения

Семейните обезщетения са парични обезщетения, т.е. помощ за отглеждане на дете, помощ за раждане на дете, обезщетение за деца, помощ за многочленни семейства, специална помощ за гледане на дете и частично плащане при загуба на доходи.

Социална помощ

В словенската система за социална сигурност, наред с общата социална помощ, има няколко категоризирани обезщетения за социално подпомагане.

Организация на социалната закрила

Министерството на труда, семейството и социалната политика упражнява надзор над дейността на Института за пенсионно осигуряване и осигуряване за инвалидност на Словения, Службата по заетостта на Словения и Центровете за социално дело.

Семейните обезщетения, социалната помощ и социалните услуги се предоставят от регионални Центрове за социално дело. Министерството на труда, семейството и социалната политика е отговорно за надзора.

Медицинските обезщетения за осигурени лица се определят от Министерството на здравеопазването в сътрудничество с Института за здравно осигуряване на Словения.

Финансиране

Словенските схеми за социално осигуряване се финансират от вноски за социално осигуряване от осигурените лица и работодателите. Държавата има задължение по конституция да покрива всички евентуални загуби на схемите за социална сигурност. Осигуряването за безработица и осигуряването за закрила при отглеждане на дете в основната си част се финансират от държавния бюджет. Семейните обезщетения и социалната помощ се финансират изцяло от държавния бюджет.

Глава II: Здравни грижи

Кога имате право на здравни грижи?

Ако сте служител, самостоятелно заето лице или селски стопанин, получател на обезщетение за социална сигурност (пенсия за старост, за инвалидност или за преживели лица, обезщетение за безработица, постоянна социална помощ) или постоянно пребиваващо лице, което не е осигурено на друго основание, е задължително да бъдете здравно осигурен/а.

Освен това, членовете на семейството на издръжка, включително съпрузи или партньори, живеещи съвместно, деца и заварени деца и някои други лица, за които е необходимо да се полагат грижи, също имат право на здравеопазване.

По правила за правото на здравеопазване не се изисква предварителен период на осигуряване. Някои изключения може да засягат ортопедично оборудване, очила, слухови апарати, протези и други медицински помощни средства.

Какво е покритието?

В обхвата на това осигуряване имате достъп до лекари или центрове за първична медицинска помощ, сключили договори с Института за здравно осигуряване на Словения. Ако нямат допълнително осигуряване за съвместно плащане, лицата в схемата за задължително осигуряване трябва да участват в разходите за здравеопазване в диапазон от десет до деветдесет процента. За някои медицински обезщетения няма съвместни плащания. Например няма потребителски такси за профилактични здравни грижи; лечение и рехабилитация на деца (включително фармацевтични продукти от позитивния и преходния лекарствени списъци); студенти; консултантски услуги за семейно планиране, контрацепция, бременност и раждане; за някои тежки заболявания; спешно здравеопазване и някои други обезщетения.

Здравеопазване, което не се налага по медицински причини, като козметична хирургия и фармацевтични продукти, които не фигурират в позитивния или преходния списък, и алтернативно здравеопазване като хомеопатия, не са обхванати от задължителното здравно осигуряване. Те трябва да се заплащат самостоятелно от пациентите.

Може да имате право на възстановяване на пътни разходи, ако например е необходимо да посетите лекар извън мястото на вашето пребиваване, или ако сте изпратени/повикани там от отговорния лекар. Ако пътуването продължи повече от 12 часа, могат да бъдат възстановени също разходи за настаняване до ограничен размер.

Как се осъществява достъпът до здравни грижи?

Можете свободно да избирате вашия личен лекар, т.е. общопрактикуващ лекар, гинеколог, педиатър и зъболекар. Те изпълняват функцията на така наречени „портиери“ и достъп до специалист може да бъде получен само при направление от общопрактикуващ лекар. След като бъде издадено направление, може

свободно да бъде избрано лечение, специалисти, обществени и частни болници на договор.

Имената и адресите на обществените и частните лекари, които предоставят здравни грижи, са публикувани в директорията на Института за здравно осигуряване на Словения: *Izvajalci zdravstvenih storitev*.

Глава III: Парични обезщетения за болест

Кога имате право на парични обезщетения за болест?

Парично обезщетение за болест се плаща от задължителното здравно осигуряване за компенсиране на временната загуба на работоспособност от икономически активните осигурени лица. Следователно то се плаща на служители, самостоятелно заети лица, собственици на частни бизнеси, атлети и състезатели по шахмат от най-високо ниво и селски стопани.

Какво е покритието?

Обикновено парично обезщетение за болест се плаща от работодателя за първите 30 дни отсъствие. Няма изискване за предварително осигуряване и размерът на обезщетението зависи от причината за отсъствието.

От 31-вия ден на отсъствието нататък паричното обезщетение за болест се плаща от Института за здравно осигуряване на Словения. В някои случаи то се плаща още от първия ден на отсъствието. Такъв е случаят например когато се извършва донорство на тъкан, орган или кръв или когато неработоспособността се дължи на полагане на грижи за най-близък член от семейството, изолация или придружител или асистиране, предписани от лекар; и болест, предизвикана от работа или трудова злополука.

Парично обезщетение за болест обикновено се плаща до една година. По изключение се допуска по-голяма продължителност на правото, ако в този срок лечението не е завършено. То може да се плаща също до 30 дни след прекратяването на трудов договор.

Продължителността е ограничена в случай на полагане на грижи най-близък член на семейството, например дете или съпруг. Тя е ограничена до седем работни дни и до 15 работни дни за деца на възраст под седем години или за деца с увреждания. Възможни са някои удължавания, например при най-тежките случаи — докато детето достигне пълнолетие.

Паричното обезщетение за болест се изчислява въз основа на средното месечно възнаграждение или средната осигурителна основа за оценка (например за самостоятелно заети лица) през календарната година, предхождаща годината на отсъствие.

Размерът на паричното обезщетение за болест варира между 70 и 100 процента от базата за изчисляване. Например тя възлиза на 70 процента за нетрудова злополука за първите 90 дни, 80 процента за болест, която не е свързана с работното място, и 100 процента в случай на болест, свързана с работата или злополука на работното място, донорство на тъкан или орган, кръводаряване или изолация, предписана от лекар.

Как се осъществява достъпът до парични обезщетения за болест?

Парични обезщетения за болест се изплащат за първите 30 дни въз основа на оценка за неработоспособност или нужда от полагане на грижи за член от семейството, направена от избран личен лекар. След това или в други случаи, когато парични обезщетения за болест се плащат от задължителното здравно осигуряване от първия ден на отсъствието, се изисква решение от указан лекар. В този случай е възможно обжалване пред Комисията по здравеопазване към Института за здравно осигуряване на Словения.

Технически погледнато, парично обезщетение за болест се плаща също и от работодателя от 31-вия ден на отсъствие нататък. Извършва се възстановяване за работодателя от Института за здравно осигуряване на Словения, когато той или тя изпрати валидно удостоверение с всички подробни данни във връзка със загубата на работоспособност и финансовото състояние.

Глава IV: Обезщетения за майчинство и бащинство

Обезщетения за майчинство и бащинство

Жените имат право на здравеопазване преди, по време на и след раждането за сметка на задължителното здравно осигуряване. Правата на отпуск за отглеждане на дете и на парични обезщетения произтичат от осигуряването за закрила при отглеждане на дете.

За да придобиете право на обезщетение за майчинство или гледане на малко дете от бащата, трябва да сте осигурени преди започване на отпуската или най-малко 12 месеца през предходните три години. Отпускът по майчинство/обезщетението за майчинство обикновено може да бъде заявено от майката на детето. Само по изключение те могат да бъдат заявени от бащата на детето или друго осигурено лице, което полага грижи за детето, или от осиновител, ако майката е починала, ако е изоставила детето или не е в състояние да живее или да работи независимо. По правило бащите и осиновителите имат право на специални обезщетения.

Ако условията за осигуряване не са изпълнени, може да имате право на помощ за отглеждане на дете по схемата за семейни обезщетения.

Какво е покритието?

Обезщетенията на осигуряването за закрила при отглеждане на дете са отпуск за отглеждане на дете (отпуск по майчинство, за гледане на малко дете от бащата, за осиновяване и за полагане на грижи за дете), родителски обезщетения (обезщетение за майчинство, за гледане на малко дете от бащата, за осиновяване и за полагане на грижи за дете) и правото на заетост на непълен работен ден поради родителски грижи.

Отпуск по майчинство

Отпускът по майчинство продължава 105 календарни дни, като започва 28 дни преди очакваната дата на раждане и продължава 77 след тази дата. Той се ползва задължително след раждането и неизползваният отпуск преди раждането не може да бъде прехвърлен към периода след раждането на детето.

Отпуск за гледане на малко дете от бащата

Бащите имат право на 90 дни отпуск за гледане на малко дете, от които 15 дни трябва да се използват през първите 6 месеца от живота на детето. Оставашите 75 дни (плащат се само вноски) трябва да се използват преди детето да достигне 3-годишна възраст.

Отпуск за полагане на грижи за дете

След изчерпването на отпуска по майчинство всеки от двамата родители може да заяви отпуск за полагане на грижи за дете. Той продължава 260 календарни дни и при определени случаи може да бъде удължен. Например, той може да бъде удължен с допълнителни 90 дни в случай на многоплодно раждане (за всяко следващо дете), или ако детето се нуждае от специални грижи. Той може да бъде

удължен също ако родителите вече имат две или повече деца на възраст под осем години, или в случай на преждевременно раждане.

Отпуск за осиновяване

Отпуск за осиновяване се предоставя на всеки от двамата осиновители, така че те и детето да могат да разполагат с непрекъснат период от време заедно след осиновяването. Отпускът за осиновяване е 150 дни за деца на възраст между една и четири години и 120 дни за деца на възраст между четири и десет години. Когато отпускът за осиновяване се ползва от двамата родители заедно, общата продължителност е ограничена респективно до 150 или 120 дни.

Родителско обезщетение (обезщетение за майчинство, за гледане на малко дете от бащата, за осиновяване и за полагане на грижи за дете)

Родителско обезщетение се плаща по време на отпуск за отглеждане на дете. За придобиване на право на родителски обезщетения е достатъчно осигуряване на датата преди вземане на отпуск за отглеждане на дете. Ако не е налице право на отпуск за отглеждане на дете, все пак може да се заяви родителско обезщетение, ако лицето е било осигурявано най-малко 12 месеца през предходните три години.

Обезщетението за майчинство възлиза на 100 процента от средната заплата (или друга база за изчисляване) за 12-те месеца, предхождащи първото заявление за отпуск за отглеждане на дете. Обезщетението за отглеждане на дете, обезщетението за бащинство и обезщетението при осиновяване възлизат на 90 % от заплатата или на индивидуални начала за последните 12 месеца (100 %, когато основата не надвишава € 763,06).

В случай на липсващи месеци се взема предвид 55 % от минималното възнаграждение. Размерът на родителските обезщетения е ограничен, с изключение на отпуска по майчинство.

Родителско обезщетение обикновено се плаща по време на отпуск за отглеждане на дете. Единственото изключение е обезщетението за гледане на малко дете от бащата. То се плаща само за първите 15 дни. За останалите 75 дни за бащата на детето се плащат само вноски за социално осигуряване, основани на минималната работна заплата.

Единият от родителите има право да работи на непълен работен ден (не по-малко от половината от пълното работно време), докато детето достигне тригодишна възраст. В случай на две или три деца в семейството този период се удължава, докато най-малкото дете достигне шестгодишна възраст. Ако има четири или повече деца, единият от родителите има право изцяло да напусне трудовия пазар. В случай на дете с увреждания правото на работа на непълен работен ден може да бъде продължено, докато детето достигне пълнолетие.

Във всички тези случаи работодателят гарантира заплащане на фактически извършената работа, а за оставащата част от пълното работно време се изплащат вноски за социално осигуряване за сметка на осигуряването за закрила при отглеждане на дете.

Как се осъществява достъпът до обезщетения за майчинство и бащинство?

Отпуск за отглеждане на дете и родителски обезщетения се заявяват в регионалния център за социално дело, обикновено този по място на постоянно пребиваване на майката.

Бенефициерите са задължени да уведомят своя работодател, обикновено 30 дни преди запланувания отпуск за отглеждане на дете. Ако това не може да бъде направено, работодателят трябва да бъде уведомен в срок от 3 дни след раждането на детето.

Глава V: Обезщетения за инвалидност

Кога имате право на обезщетения за инвалидност?

Може да имате право на пенсия и обезщетения за инвалидност, при осигуряване за инвалидност, ако бъде потвърдена инвалидност. Инвалидност настъпва, ако поради изменение на здравословното състояние (в резултат на злополука или заболяване), което не може да бъде подоброено чрез лечение или рехабилитация, работоспособността бъде ограничена или загубена.

Комисията по инвалидност на Института за пенсионно осигуряване и осигуряване за инвалидност на Словения установява една от трите категории на инвалидност, в зависимост от оставащата работоспособност:

- Категория I: осигуреното лице вече не е в състояние да извършва организирана производителна дейност;
- Категория II: осигуреното лице е загубило 50 или повече процента от своята способност да извършва обичайната си работа;
- Категория III: осигуреното лице вече не е в състояние да работи на пълен работен ден, но може да извършва определена работа на непълен работен ден, или той/тя е загубил/а по-малко от 50 процента от своята работоспособност за нормалното си работно място, или може да работи на пълен работен ден на нормалното си работно място, но вече не е пригоден/пригодна за специфичната работа, за която е бил/а назначен/а.

На всеки пет години се предвиждат задължителни медицински проверки за лица, които са придобили право на обезщетение на основание инвалидност преди достигане на 45-годишна възраст. Медицински проверки могат да бъдат поискани също и след тази възраст или преди изтичането на петгодишния период, с оглед на обстоятелствата при всеки отделен случай. Възможно е също медицински проверки да не бъдат поискани дори за лица, които са по-млади от 45 години.

Какво е покритието?

Пенсия за инвалидност

Можете да имате право на пенсия за инвалидност, ако бъде установена инвалидност от:

- Категория I;
- Категория II, и ако вие не сте пригодни за каквато и да е друга подходяща работа без рехабилитация, която не се предлага единствено поради това, че сте на възраст над 50 години;
- Категория II или III, но не можете да намерите подходяща работа или да бъдете преместени на друга длъжност, тъй като сте достигнали 63-годишна (за мъже) или 61-годишна (за жени) възраст.

Ако инвалидността е причинена от трудова злополука или професионална болест, осигуреното лице има право на пенсия за инвалидност без изискване за предварително осигуряване. В останалите случаи той или тя има право на пенсия

за инвалидност само ако е налице известна „честота на осигуряване“, която се обяснява както следва.

Например, осигуряването трябва да покрива най-малко една трета от периода между достигането на 20-годишна възраст (или 23 или 26 години, след висше или университетско образование) и настъпването на инвалидността. Ако лицето с увреждания е на възраст над 21 години, но все още не е достигнало 30-годишна възраст, се изисква само една четвърт от периода между достигането на 21-годишна възраст и настъпването на инвалидността. По-леки условия са постановени, ако инвалидност от категория I е настъпила преди достигане на 21-годишна възраст. В този случай може да се изисква осигуряване към момента на настъпване на инвалидността или най-малко три месеца осигуряване.

Размерът на пенсията за инвалидност се определя на същата база, която се използва за изчисляване на пенсии за старост (средната заплата през 18-те най-добри поредни месеци след 1970 г.).

За осигурено лице, което не е достигнало пълната пенсионна възраст (63 години за мъже и 61 години за жени), процентът на оценяване е фиксиран с оглед на действителния квалифициращ период за пенсия и добавения (фиктивен) квалифициращ период.

Обезщетение при осигуряване за инвалидност

Обезщетение за инвалидност

Обезщетение за инвалидност (*nadomestilo za invalidnost*) може да се изплаща на осигурени лица с инвалидност от Категория II след достигане на 50-годишна възраст или на такива с инвалидност от Категория III.

Частична инвалидна пенсия

Осигурено лице, с инвалидност от Категория III, има право на заетост на непълен работен ден и частична инвалидна пенсия, ако той/тя не е в състояние да работи на пълен работен ден или не може да изпълнява такива задължения без съответната рехабилитация.

Частичната инвалидна пенсия е съобразена с останалите часове работа, през които осигуреното лице продължава да работи. Съобразяването се прилага при определянето на инвалидната пенсия, която лицето има право да получава, в деня, в който настъпва инвалидността. Това означава, че ако лицето работи 4 часа на ден, той/тя има право да получава 50% от инвалидната пенсия, ако той/тя работи 5 часа на ден, има право да получава 37,5%, ако той/тя работи 6 часа на ден, той/тя има право да получава 25% и ако той/тя работи 7 часа на ден, има право да получава 12,5%.

Помощ за инвалидност

Помощта за инвалидност (*invalidnina*) е месечно парично обезщетение, което може да се плаща на осигурено лице или на пенсионер за физическо увреждане, което е настъпило по време на осигурителния или пенсионния период. Не е необходимо инвалидността да е причинено от влошаване на здравето.

Размерът на помощта за инвалидност зависи от причината за физическото увреждане и от неговата степен (съществуват 8 степени). Ако се дължи на заболяване или злополука, които не са свързани с работата, увреждането трябва да бъде най-малко 50 процента, за да е налице право на помощ за инвалидност. Изисква се същият осигурителен период както при пенсията за инвалидност.

Професионална рехабилитация

Професионалната рехабилитация се организира от работодателя в сътрудничество с Института за пенсионно осигуряване и осигуряване за инвалидност на Словения, който също така плаща разходите. Обезщетението за професионална рехабилитация (*nadomestilo za čas poklicne rehabilitacije*) се плаща за периода между придобиването на правото за професионална рехабилитация и завършването ѝ.

Как се осъществява достъпът до обезщетения за инвалидност?

Загубата или оставащата степен на работоспособност, физическото увреждане и нуждата от други обезщетения за инвалидност се оценяват от лекари експерти или комисии по инвалидност на първа и втора инстанция. Експертите по инвалидност и комисиите по инвалидност са експертни органи на Института за пенсионно осигуряване и осигуряване за инвалидност на Словения.

Глава VI: Пенсии и обезщетения за старост

Кога имате право на обезщетения за старост?

Пенсия за старост

Правото на пенсия за старост зависи от възрастта, пола и продължителността на действително натрупания чрез осигурителни вноски осигурителен период. Квалифициращите условия за право на пенсия за старост са следните:

- възраст 58 години с 40 години (за мъже) или 38 години (за жени) квалифициращ период за пенсия. Тези минимални условия за жени ще бъдат приложими след преходен период, който завършва през 2014 г., или
- възраст 63 години (за мъже) или 61 години (за жени), с 20 години квалифициращ период за пенсия, или
- възраст 65 години (за мъже) или 63 години (за жени), с най-малко 15 години осигурителен период.

Квалифициращият период за пенсия включва кредитирани периоди без плащане на вноски, например завършен първи цикъл на висше образование и следдипломни квалификации, военна служба, обучение за спомагателни полицейски звена или време на регистрацията към Службата по заетостта. С изключение на тези периоди осигурителният период покрива само периоди, за които са плащани осигурителни вноски.

Минималната пенсионна възраст може да бъде занижена в определени случаи. Тя може да бъде занижена например с известен период на отглеждане на дете или за жени, които са работили на възраст между 15 и 18 години. Поради това минималната пенсионна възраст за жени е 55 години, а за мъже — 58 години.

Какво е покритието?

Пенсия за старост

Размерът на пенсията за старост се изчислява като процент от базата за изчисляване на пенсия. Последната взема предвид 18-те най-високо платени поредни години след 1970 г. Определят се бази за изчисляване както на минимална, така и на максимална пенсия.

Процентът зависи от пола и е малко по-висок за жени, отколкото за мъже; зависи и от продължителността на пенсионния период. Например за тези с квалифициращ период за пенсия от 40 години (за мъже) или 38 години (за жени) пенсията за старост достига 72,5 процента от базата за изчисляване на пенсия.

Няма по-висок процент. На практика осигурените лица са поощрявани да работят по-дълго и да отложат пенсионирането. Ако осигурено лице работи по-дълго от пълния трудов период (40 или 38 години) или се пенсионира след достигане на пълна възраст (63 години за мъже и 61 години за жени), се отпуска бонус при изчисляване (определен допълнителен процент). Възможно е също намаление (малус), ако лицето се пенсионира преди достигане на пълна пенсионна възраст.

Частична пенсия

Ако вече сте придобили право на пенсия за старост, имате право на частична пенсия. Не трябва да сте заети (или да извършвате дейност като самостоятелно заето лице) за повече от половината от пълното работно време. Независимо от намалението, частичната пенсия винаги се равнява на половината от пенсията за старост, на която бихте имали право при пълно пенсиониране.

Годишна добавка

Пенсионерите имат право на еднократна годишна добавка (*letni dodatek*), която се отпуска в два различни размера, в зависимост от размера на пенсията. Тя е малко по-висока за пенсионери, чиито пенсии са малко по-ниски.

Как се осъществява достъпът до обезщетения за старост?

Заявления трябва да се подават в офисите на клоновете на Института за пенсионно осигуряване и осигуряване за инвалидност на Словения на мястото, където последно сте се осигурявали.

Глава VII: Обезщетения за преживели лица

Кога имате право на обезщетения за преживели лица?

Налице са общи и специални условия, уреждащи плащането на пенсии за преживели лица. Общи условия се прилагат за починали осигурени лица, а специални — за вдовица/вдoveц или други членове на семейството.

Общи условия по отношение на починалия

Преживелите членове на семейството може да имат право на пенсия за преживели лица, ако починалият:

- е завършил най-малко 5 години осигурителни периоди или най-малко 10 години квалифициращи периоди за пенсия (включително кредитирани периоди без плащане на вноски),
- е изпълнил условията за придобиване на право на пенсия за старост или за инвалидност, или
- вече се е ползвал от пенсия за старост или за инвалидност или от други обезщетения на основание инвалидност.

Специални условия за пенсия за вдовец или вдовица

Следните членове на семейството може да имат право на пенсия за вдовец или вдовица (*vdovska pokojnina*): преживял съпруг, съжителстващ партньор (ако съжителството е продължило най-малко три години или най-малко една година, ако има общо дете) и разведен съпруг на издръжка.

Те може да имат права, ако

- са достигнали определена възраст, например 53 години. ако са достигнали само 48 години, плащането се отлага до достигане на 53-годишна възраст (възрастите се занижават, ако вдовецът или вдовицата не са осигурени към момента на смъртта на осигуреното лице),
- те са напълно неработоспособни или станат неработоспособни в рамките на една година след смъртта, независимо от възрастта, или
- те остават с дете, което има право на семейна пенсия (*družinska pokojnina*) и съществува задължение за издръжка на детето, или ако такова дете се роди в рамките на 300 дни след смъртта.

Специално условие за семейната пенсия

Тези, които може да имат право на семейна пенсия (*družinska pokojnina*) поради смърт на осигурено лице, са неговите или нейните:

- деца (родени в брак или без брак или осиновени);
- деца от предишен брак, внуци или други деца сираци, издържани от починалия;
- родители (баща и майка, втори баща и втора майка) и осиновители, ако те са били издържани от починалия към момента на смъртта;
- братя и сестри, издържани от починалия и без други средства за издръжка на живота.

Децата имат право на пенсия за преживели лица до достигане на 15 или 18-годишна възраст (ако са регистрирани като безработни) или до завършването на тяхното редовно образование (посещаването трябва да се докаже), но не и след достигане на 26-годишна възраст. Дете, което стане напълно неработоспособно докато все още има право на пенсия за преживели лица, запазва правото си на тази пенсия, докато продължава неработоспособността.

Родители, които към датата на смъртта са издържани от починалото лице, имат право на семейна пенсия, ако са достигнали 58-годишна възраст или ако са с увреждания и не могат да работят.

Братя и сестри на издръжка на починалия имат право на семейна пенсия, ако отговарят на квалифициращите условия за деца или за родители.

Помощ при смърт и възстановяване на разходите за погребение

И двете права са в рамките на задължителното здравно осигуряване и зависят от определен предварителен период на осигуряване. Те трябва да бъдат заявени в срок от 6 месеца от смъртта на осигуреното лице.

Помощта при смърт (*posmrtnina*) е обезщетение под формата на еднократна сума за членовете на семейството на починалия, които са били на издръжката на починалото осигурено лице. Приема се, че те са били на издръжка на починалия, ако имат задължително здравно осигуряване като членове на неговото/нейното семейство. Разходите за погребение (*pogrebina*) се възстановяват (частично) на лицето, което е платило за погребението на починалото осигурено лице.

Какво е покритието?

Пенсии за вдовци или вдовици

Пенсиите за вдовици или вдовци възлизат на 70 процента от пенсията на починалия (за старост или за инвалидност) или от пенсията, на която починалият би имал право към момента на смъртта.

Вдовица или вдовец, които имат право на собствена пенсия, в допълнение към това имат право на 15 процента от пенсията за вдовици или вдовци, до определен горен праг. Общият размер на двете пенсии не може да превишава този на пенсията за старост, изчислена за мъж въз основа на най-високата база за изчисляване за 40-годишен квалификационен период.

Ако вдовица или вдовец би имал право на една от няколко възможни пенсии, тя или той може да избере най-благоприятната (т.е. най-високата) пенсия.

Същите правила се прилагат за разведен съпруг, който е имал право на издръжка от починалото лице до смъртта му/й. Ако починалият е сключил нов брак, но е продължавал да издържа бившия съпруг, то последният съпруг и всички останали бивши съпрузи се третират като събенефициери.

Семейна пенсия

Процентът на семейната пенсия зависи от броя на правоимащите лица, както следва:

- за само един член тя възлиза на 70 процента от пенсията на починалото лице,

- за двама члена тя възлиза на 80 процента,
- за трима члена — на 90 процента, и
- за четирима или повече членове семейната пенсия възлиза на 100 процента от пенсията на починалото лице към момента на смъртта.

Всяко дете, претърпяло загуба на двамата родители, в допълнение към семейната пенсия от единия от родителите има право на 30 процента от базата за изчисляване на пенсията на другия родител (до определен горен праг). Независимо от това общият размер на добавките за всички деца не може да превишава 100 процента от базата за изчисляване на пенсията на другия родител.

Осигурително обезщетение

Вдовица/вдовец, които не отговарят на условията за пенсия за вдовец или вдовица и които не са заети или самостоятелно заети лица и следователно задължително осигурени, имат право на осигурително обезщетение (*odpravnina*) от шест месечни суми, равняващи се на това, което биха получавали, ако биха имали право на пенсия за вдовец или вдовица.

Помощ за издръжка

Помощ за издръжка (*oskrbnina*) може да бъде заявена след изчерпване на правото на осигурително обезщетение, за да бъдат обезпечени минимални средства.

Как се осъществява достъпът до обезщетения за преживели лица?

Заявления трябва да се подават в офиса на клона на Института за пенсионно осигуряване и осигуряване за инвалидност на Словения на последното място, където се е осигурявал починалият.

Помощ при смърт и възстановяване на разходите за погребение трябва да се заявят в офис на местния клон на Института за здравно осигуряване на Словения. Разходите за погребение могат да бъдат заявени също от обществената институция, която е организираща погребението, ако е сключено споразумение с Института за здравно осигуряване на Словения.

Глава VIII: Обезщетения при трудови злополуки и професионални болести

Кога имате право на обезщетения за трудови злополуки и професионални болести?

Няма специална схема за социално осигуряване, която да покрива трудови злополуки и професионални болести. Тези рискове се покриват от задължителното здравно осигуряване в случай на краткосрочна неработоспособност, а в случай на инвалидност или смърт на осигуреното лице — от задължителното осигуряване за пенсия и за инвалидност.

Трудовите злополуки се определят като злополуки, произтичащи от работата и в процеса на работа, включително при пътуване между мястото на живеене и местоработата. Предоставен е списък с професионални болести и ако болестта не фигурира в този списък, тя не се разглежда като професионална болест.

Какво е покритието?

В случай на трудова злополука и професионална болест всички разходи за интензивно лечение и медицинска рехабилитация се поемат от задължителното здравно осигуряване. От осигуреното лице не се изисква съвместно плащане.

Ако краткосрочна неработоспособност бъде причинена от трудова злополука или професионална болест, паричното обезщетение за болест, което се изплаща първоначално от работодателя, а след това от Института за здравно осигуряване на Словения, ще възлиза на 100 процента от базата за изчисляване. Освен това осигуреното лице ще продължи да получава обезщетението дори и след изтичане на трудовия договор, докато се възстанови работоспособността.

В случай на инвалидност, причинена от трудова злополука или професионална болест, за достъп до пенсия за инвалидност или помощ за инвалидност не се изисква предварително осигуряване. В допълнение към това, за предоставяне на право на помощ за инвалидност се приема по-нисък процент (30 процента) физическо увреждане.

Не само достъпът е по-облекчен, но също и обхватът на обезщетенията. Например, пенсията за инвалидност се изчислява като за пълен трудов период (40 години за мъже и 38 години за жени) и помощта за инвалидност е с по-висок размер.

В случай на смърт в резултат на трудова злополука или професионална болест правото на пенсия за преживели лица не е предмет на квалифициращ период, какъвто при други обстоятелства трябва да е завършен от починалото осигурено лице.

Как се осъществява достъпът до обезщетенията за трудови злополуки и професионални болести?

Здравните услуги се предоставят от избрания личен лекар или всеки друг лекар, ако се налага спешно лечение. Парично обезщетение за болест се плаща от работодателя (и за всеки необходим период след 30 дни то се възстановява от Института за здравно осигуряване на Словения).

Обезщетения в случай на инвалидност и смърт на осигуреното лице трябва да бъдат заявени в офиса на клона на Института за пенсионно осигуряване и осигуряване за инвалидност на Словения по място на осигуряване на лицето или на последното място, където се е осигурявал починалият. Степента на инвалидност или увреждане се оценява от компетентната комисия по инвалидност.

Глава IX: Семейни обезщетения

Кога имате право на семейни обезщетения?

Семейните обезщетения са парични обезщетения, предоставяни при раждане на дете, за по-нататъшно отглеждане на дете, както и специални обезщетения за деца с увреждания.

Помощ за отглеждане на дете

Помощта за отглеждане на дете (*starševski dodatek*) е финансова помощ за родители, които нямат право на родителски обезщетения от осигурителната схема за закрила при отглеждане на дете.

Продължителността на правото на помощ за отглеждане на дете е една година от раждането на детето. Като правило, през първите 77 дни от раждането на детето право на тази помощ има майката. В изключителни случаи правото на помощ за отглеждане на дете през първите 77 дни от раждането на детето може да бъде упражнено от бащата или друго лице.

След 77 дни то може да бъде упражнено от всеки от родителите, майката или бащата, в съответствие с тяхно писмено съгласие. Условието за допустимост е и двете лица — т.е. избраният родител (или другият родител, който издържа детето) и самото дете — да са граждани на ЕС и постоянно да пребивават в Словения. Освен това не се допуска прекриване с други обезщетения.

Помощ за раждане на дете

Помощта за раждане на дете (*pomoč ob rojstvu otroka*) е еднократно обезщетение за покупката на облекло и други необходими принадлежности за новородено, чийто баща или чиято майка пребивава постоянно в Словения.

Обезщетение за деца

Обезщетение за деца (*otroški dodatek*) се плаща за подпомагане на родителите в осигуряването на издръжката и образованието/обучението на дете. Условието е доходът на член от семейството да е под 64 процента от средната национална работна заплата в Словения. Освен това се изисква регистрирано пребиваване на детето в Словения.

Обезщетението за деца се плаща на който и да е от родителите за деца на възраст под 18.

Помощ за многочленно семейство

Помощта за многочленно семейство (*dodatek za veliko družino*) е годишно обезщетение, плащано на семейства с три или повече деца на възраст под 18 години (или 26 години, ако те провеждат редовен цикъл на образование или обучение) и със среден месечен доход на човек, който не надвишава 64% от средната нетна заплата. Помощта за многочленно семейство може да се плаща на всеки от родителите, при условие че той или тя живее постоянно с децата.

Специална помощ за гледане на дете

Специалната помощ за гледане на дете (*dodatek za nego otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo*) е парично обезщетение, предназначено да покрива част от увеличените разходи на семейство с дете, което се нуждае от специални грижи.

Тази помощ се плаща на един от родителите, ако детето е словенски гражданин (или гражданин на ЕС) и има постоянно пребиваване в Словения. Тя се отпуска въз основа на становище от специална лекарска комисия и се изплаща докато детето достигне 18-годишна възраст или докато провежда редовен цикъл на образование или обучение. По изключение помощта се изплаща за деца, за които полагат грижи други лица, например когато са записани в училище или живеят при приемно семейство.

Частично плащане при загуба на доходи

Частично плащане при загуба на доходи (*delno plačilo za izgubljeni dohodek*) се изплаща на родител, който е преустановил или намалил трудовата си заетост, за да се грижи за дете с тежко физическо или умствено увреждане. Условията са постоянно пребиваване в Словения и гражданство в ЕС на детето и родителя.

Какво е покритието?

Помощта за отглеждане на дете е месечна финансова помощ с фиксиран размер, възлизащ на 55% от минималната заплата (т.е. 196,49 €).

Субсидията при раждане на дете възлиза на 64% от минималната заплата (т.е. € 280,75). Вместо тази субсидия, родителите могат да кандидатстват за облекло и принадлежности (пакет от стоки за новороденото) на същата стойност. 196,49 € за 2011 г.

Размерът на обезщетението за деца зависи от дохода на семейството (колкото по-нисък е доходът, толкова по-голямо е обезщетението) и от броя на децата в семейството. Размерът се увеличава с допълнителни 10 процента за семейства със самотни родители и с 20 процента за деца в предучилищна възраст, които не посещават детска градина.

Помощта за многочленно семейство възлиза на 393,46 € за семейство с три деца. Тя е по-голяма за семейства с четири или повече деца (479,83 €).

Специалната помощ за гледане на дете се изплаща като месечна помощ в размер на 101,05 €. Тя се удвоява (202,17 €) за деца с тежки физически или умствени увреждания.

Месечното частично плащане при загуба на доходи се равнява на националната минимална заплата (748,10 € или 572,27 € след приспадане на данъци и осигурителни вноски). Ако родителят започне да работи на непълно работно време, обезщетението се коригира съответно и се плаща като дял от минималната заплата.

Как се осъществява достъпът до семейни обезщетения?

Семейните обезщетения се заявяват в регионалния център за социално дело. Заявленията за помощ за отглеждане на дете трябва да бъдат подадени в периода между 30-те дни преди очакваната дата на раждане и 30-те дни след раждането на детето. За помощ за раждане на дете трябва да се кандидатства в срок от 60 дни след раждането на детето, или правото се губи.

Обезщетение за деца може да бъде заявено от самото дете, ако той или тя е на възраст най-малко 18 години. В този случай се изплаща размерът за първо дете, независимо от действителния брой на децата в семейството. Всеки път правото се предоставя за срок от една година и следва да се заяви в срок от 90 дни след раждането на детето. След това то може да се предявява само от първия ден на месеца, следващ месеца на подаване на заявление. Ако бенефициерът желае да продължи да получава обезщетение без прекъсване, той или тя трябва да подава ново заявление през последния месец на всеки период на получаване.

Заявление за помощ за многочленно семейство се подава не по-късно от 15 юли всяка година. След тази дата правото се преустановява. Добавката може да бъде отпусната *ex officio* от Центъра за социално дело, ако семейството има право на обезщетение за деца.

За специална помощ за гледане на дете трябва да се кандидатства до 90 дни от датата на раждане. Ако това не се случи, помощта се изплаща от първия ден на месеца след подаването на заявлението.

Глава X: Безработица

Кога имате право на обезщетения за безработица?

Обезщетение за безработица (*nadomestilo za primer brezposelnosti*) може да се плаща на заети и самостоятелно заети лица, които са задължително осигурени срещу риск от безработица. Безработицата трябва да е принудителна; тя не може да бъде доброволна или по вина на осигуреното лице.

Според допълнителните условия осигуреното лице трябва:

- да е било наето на работа най-малко 9 от предходните 24 месеца;
- да приеме подходяща длъжност (ако е налице подходяща длъжност, не се изплаща обезщетение за безработица); след известно време трябва да бъде приета също длъжност, която освен че е подходяща, е по-ниска с едно равнище на образование;
- да се регистрира в Службата по заетостта на Словения в срок от 30 дни след прекратяване на трудовото правоотношение;
- да е в състояние да работи;
- активно да търси заетост;
- да бъде на възраст между 15 и 65 години.

Какво е покритието?

Обезщетението за безработица се изчислява на базата на средния месечен доход (без таван и плюс обезщетенията за заместване на доходи), получен през последните 12 месеца преди прекратяването на трудовия договор.

За първите три месеца обезщетението за безработица възлиза на 80 % от базата за изчисляване. Между четвъртия и дванадесетия месец, е 60% от базата за изчисляване и 50% след това. Плащаното обезщетение не може да бъде по-ниско от 350 € от минималната работна заплата и не по-високо от 892,50 €.

Продължителността на обезщетението за безработица се влияе от продължителността на предварителното осигуряване. То се плаща за срок от:

- 3 месеца за осигурителен период от 9 месеца и 5 години;
- 6 месеца за осигурителен период между 5 и 15 години;
- 9 месеца за осигурителен период между 15 и 25 години;
- 12 месеца за осигурителен период от над 25 години;
- 19 месеца за осигурени лица над 50-годишна възраст и с осигурителен период повече от 25 години;
- 25 месеца за осигурени лица над 55-годишна възраст и с осигурителен период повече от 25 години.

В допълнение към това Службата по заетостта на Словения плаща осигурителни вноски за пенсия и инвалидност за максимум една година до изпълване на условията за пенсиониране.

Лицата, получаващи обезщетение за безработица, са покрити от схемите за социална сигурност, а именно задължително осигуряване за пенсия и за инвалидност, задължително здравно осигуряване, осигуряване за закрила при отглеждане на дете и осигуряване за безработица.

Как се осъществява достъпът до обезщетения за безработица?

Обезщетение за безработица се заявява в бюрото по труда към Службата по заетостта на Словения. То се плаща от първия ден след прекратяване на трудовото правоотношение.

Ако лицето не се регистрира в предписания 30-дневен срок, периодът на плащане се намалява със съответния брой дни.

Глава XI: Минимални средства

Кога имате право на обезщетения във връзка с минимални средства?

Всички постоянно пребиваващи лица, които не разполагат с достатъчни средства (чиито собственост и доходи са под определен праг) поради обективни причини, могат да имат право на финансова социална помощ (*denarna socialna pomoč*).

Допълнителна помощ

Допълнителната помощ (*varstveni dodatek*) е месечна парична добавка, основана на проверка на доходите, в рамките на схемата за социална помощ. Тя се предоставя на трайно безработни лица (*trajno nezaposljive osebe*), трайно неработоспособни (*osebe, trajno nezmožne za delo*), или лица по-възрастни от 63г. за жените и 65г. за мъжете.

Помощ за издръжка

Помощ за издръжка (*oskrbnina*) може да бъде заявена след изчерпване на правото на осигурително обезщетение. Вдовицата или вдовецът трябва да се регистрира в бюро по труда в срок от 30 дни след тази дата и да удовлетворява условията за право на допълнително обезщетение. Следователно тази помощ за издръжка също е обезщетение, основано на проверка на доходите.

Какво е покритието?

Финансовата социална помощ се определя с оглед на равнището на издръжка на живота и е свързана с минималните доходи (*minimalni dohodek*) (установеният към момента минимален доход възлиза на 260 €). Минималният семеен доход се определя в съответствие със структурата на семейството.

Размерът на финансовата социална помощ се изчислява като разликата между минималния доход (за едно лице или за семейство) и действителния доход (на лицето или на семейството). Продължителността на помощта не може да превишава три месеца, когато се отпуска за първи път, но след това може да бъде удължена с шест месеца, доколкото обстоятелствата не са променени. В специални случаи (лица на възраст над 63 години за жените и 65 години за мъжете или други приложими обстоятелства) помощ може да бъде отпусната за максимум 12 месеца. Постоянна финансова социална помощ се отпуска на лица, които отговарят на условията за Допълнителна помощ.

Допълнителната помощ се определя въз основа на разликата между Финансовата социална помощ (или реалния доход) и прага. Прагът се определя, като се добавя определен процент (73% за първия възрастен и 36% за втория) към процента на Финансовата социална помощ.

Помощта за издръжка се равнява на пенсията за вдовец или вдовица, която бенефициерът би получавал, ако би имал право на такава. Тя не може да превиши определен срок на продължителност (24 месеца).

Как се осъществява достъпът до обезщетения за минимални средства?

Финансова социална помощ и Допълнителна помощ може да бъде заявена в Центъра за социално дело. Заявления могат да се подават въз основа на специален формуляр. Центровете събират информация, вкл. поверителна, директно от лицата и по служба от базите данни, поддържани от оторизираните органи и организации.

Помощта за издръжка трябва да бъде заявена в местния офис на Института за пенсионно осигуряване и осигуряване за инвалидност на Словения. Помощта за издръжка е индексирана и изплащана по същия начин, както и пенсиите.

Глава XII: Дългосрочни грижи

Кога имате право на дългосрочни грижи?

В Словения няма специална осигурителна схема за дългосрочни грижи или асистиране. Все пак, лице, зависещо от грижите на друго лице, което се нуждае от постоянен придружител и асистиране в дейностите от ежедневието, може да има право на определени обезщетения от няколко схеми за социална сигурност. Например в схемите за задължително осигуряване за пенсия и за инвалидност, задължително здравно осигуряване, осигуряване за закрила при отглеждане на дете и за социално подпомагане има специални права.

Помощ за асистиране и придружител

Помощта за асистиране и придружител (*dodatek za pomoč in potrežbo*) може да бъде заявена от пенсионери (получатели на пенсия за старост, за инвалидност, за вдовици или вдовци и семейни пенсии) и от други осигурени лица в определени случаи, ако те пребивават постоянно в Словения и се нуждаят от постоянно асистиране за удовлетворяване на основните си нужди. Тя може да се плаща също на получатели на финансова социална помощ.

Обезщетение за инвалидност

Обезщетението за инвалидност (*nadomestilo za invalidnost*) е социална защита за лица с увреждания като умерено, тежко или сериозно разстройство в психическото развитие и лица с физически увреждания, неспособни да водят независим живот и да работят.

Добавка за грижи и помощ

Лица с увреждания, които получават помощ за увреждане и които нямат право на пенсия от задължителното осигуряване за пенсия и за инвалидност, могат да заявят добавка за грижи и помощ (*dodatek za tujo nego in pomoč*). За да имат право на това парично обезщетение, трябва да бъде доказана нуждата от асистиране от друго лице за всички (или повечето) ежедневни нужди.

Специална помощ за гледане на дете

Специалната помощ за гледане на дете (*dodatek za nego otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo*) е едно от семейните обезщетения. Тя е предназначена да компенсира допълнителните разходи, с които се сблъсква едно семейство с дете със специални нужди.

Частично плащане при загуба на доходи

Частичното плащане при загуба на доходи (*delno plačilo za izgubljeni dohodek*) също е сред семейните обезщетения. То се плаща на единия от родителите, който е напуснал своята работа, за да се грижи за дете със специални нужди.

Обезщетения в натура

Продължителното болнично лечение е едно от дългосрочните обезщетения в натура, предоставяни в рамките на задължителното здравно осигуряване. Предоставят се също медицински помощни средства (ортопедични, слухови и други апарати, предназначени за грижи в домашни условия, като специални легла, санитарно медицинско оборудване и др.). Разходите за здравеопазване се покриват изцяло (без съвместно плащане от осигуреното лице) в случаи на деца с увреждания, някои възрастни с увреждания и стари хора на възраст над 75 години.

Грижите с настаняване са социална услуга, предоставяна например на възрастни хора. Лице, което има право на грижи с настаняване има възможност като алтернатива да избере право на семеен асистент (*družinski pomočnik*). Семейният асистент се предоставя от компетентния местен център за социално дело на лице с увреждания, което се нуждае от помощ при извършване на всички дейности от ежедневието, и получава Частично плащане за загуба на доход. Предоставят се също услуги, които позволяват обгрижване в дома на бенефициера (грижи по домовете).

Какво е покритието?

Помощта за асистирание и придружител се предоставя на незрящи лица или лица с увредено зрение и лица с най-малко 70 процента намалена мобилност, лица, които имат нужда от постоянен надзор, ако поради трайни изменения в тяхното здравословно състояние те не могат да удовлетворяват всички или повечето от своите основни нужди, тъй като не могат да се движат, да се хранят без помощ, да се обличат и събличат или да се грижат за личната си хигиена и да извършват други основни задачи от първа жизнена необходимост.

Добавка за грижи и помощ се предоставя на лица с увреждания, които не са в състояние да изпълняват всички или повечето от основните си жизнени функции и се нуждаят от постоянната помощ на друго лице.

Специалната помощ за отглеждане на дете е обезщетение за дете, което се нуждае от специална грижа и защита и е предназначена да покрива по-високи разходи за живот, които има семейството, за да се грижи за и защитава такова дете. Правото се упражнява на базата на становището на медицинска комисия. Тази помощ не е приложима, в случаите, когато детето е в институция, където получава ежедневна грижа, безплатно.

Месечното Частично плащане при загуба на доход компенсират загубата на доход на един от родителите, поради увеличената ангажираност за грижата и защитата на дете, със сериозно психическо или физическо увреждане. Това са случаи, при които както когато родителят напуска работата си, така и както когато преминава на непълен работен ден. Нивото на това заплащане е минимална работна заплата. Ако един от родителите работи на непълен работен ден, той/тя има право на помощта пропорционално.

При отпускането на обезщетения в натура правоимащите лица се третират в съответствие с техните индивидуални нужди. Типът институционални грижи с настаняване (грижа I, II, IIIA, IIIB и IV) зависи от индивидуалната оценка.

Например, грижа I предполага, че лицето се нуждае от помощ в много ограничена степен (предимно основна помощ и социални грижи), докато грижа IV се изисква за лица с тежки и продължителни умствени проблеми като деменция, който повече или по-малко се нуждаят от постоянни и специализирани грижи.

Как се осъществява достъпът до дългосрочни грижи?

Обезщетения се отпускат веднага след установяване на нуждата от грижи. Оценките се правят от експерти (комисии по инвалидност, лекари и други експерти). Комисията по инвалидност е съставена от лекари и експерти, компетентни в оценяването на зависимост, особено в сферата на грижите, и други подходящи експерти в сферата на социалната сигурност.

Обезщетенията се предоставят докато продължава зависимостта и всички останали условия (например възраст на детето) са изпълнени.

Помощта за асистирание и придружител се заявява в местния офис на Института за пенсионно осигуряване и осигуряване за инвалидност или в Центъра за социално дело, ако се заявява като добавка към финансовата социална помощ.

Мнозинството от останалите обезщетения трябва да се заявят в местния център за социално дело, например специалната помощ за гледане на дете, частичното плащане при загуба на доходи и семейният асистент.

Правото на продължителни болнични грижи трябва да бъде установено от лекар в болнично заведение, а правото на институционалните грижи с настаняване — от доставчика на такива грижи (или, в определени случаи, от Центъра за социално дело).

Приложение: Полезни адреси и интернет страници

За въпроси относно социалната сигурност, касаещи повече от една държава на ЕС, можете да търсите връзка с институция в Европа в Директорията на институциите, поддържана от Европейската комисия и достъпна на адрес: <http://ec.europa.eu/social-security-directory>

По-подробна информация относно специалните условия и отделните обезщетения за социална сигурност в Словения може да бъде получена от публичните институти, управляващи социалното осигуряване и регионалните центрове за социално дело.

Запитвания, касаещи последствията върху обезщетенията от осигуряване в две или повече държави-членки, следва да се изпращат до:

Институт за здравно осигуряване на Словения
(*Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije*)
Miklošičeva 24
1000 Ljubljana
Тел.: +386 1 30 77 200
Факс: +386 1 43 13 245
Електронна поща: DI@zzzs.si
<http://www.zzzs.si/>

Институт за пенсионно осигуряване и осигуряване за инвалидност на Словения
(*Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije*)
Kolodvorska 15
1518 Ljubljana
Тел.: +386 1 47 45 100
Факс: +386 1 43 21 046
Електронна поща: informacije@zpiz.si
<http://www.zpiz.si/>

Служба по заетостта на Словения
(*Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje*)
Rožna dolina, Cesta IX/6
1000 Ljubljana
Тел.: + 386 479-09-00
Факс: + 386 479-02-62
Електронна поща: info@ess.gov.si
<http://www.ess.gov.si/>

Център за социално дело Ljubljana Bežigrad
(*Center za socialno delo Ljubljana Bežigrad*)
Централно звено за закрила при отглеждане на дете и родителски обезщетения
Einspielerjeva ul. 6
Livarska 1
1000 Ljubljana
Тел.: +386 1 3001 800
Факс: +386 1 3001 830
Електронна поща: gpcsd.ce@gov.si
<http://www.csd-lj-bezigrad.si/CE.htm>